

Universitätsbibliothek Wuppertal

**Q. Horatii || Flacci Sermo-||nvm, sev Satyra-||rvm, sev
Eclogarvm libri || duo: Epistolarum li-||bri totidem.**

Horatius Flaccus, Quintus

Francofurti ad Moenum, 1577

12. Ad Iccium

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-306)

A ANIMVS SI TE NON DEF. A Q] id est, si animus est tibi nulla cupiditate, nullaque agitudine concitatus, aut perturbatus: animus tranquillus, ac sedatus. ἐὺθυμῶν Græci nominant. epist. ad Loll. 2. hoc lib. Det vitam, det opes, equū mi animum ipse parabo. sic Plaut. in Aulular. Pol si est animus equus tibi, satis habes qui bene vitam colas. vide supra ad Od. 3. libr. 2. Equam memento rebus in arduis, &c.

Defer. nil Grosphus, nisi verum, orabit, D
& equum. (deest.)

Vilis amicorū est annona, bonis ubi quid
Ne tamen ignores quo sit Romana loco
res: (ronis)

Cantaber, Agrippæ: Claud I virtute Ne
Armenius cecidit. ius, imperiūmq; Phra-
ates (ges)

Cæsaris accepit genibus minor. aurea fru-
Italia pleno defudit copia cornu.

12 AD ICCIVM.

FRUCTIBVS Agrippæ Siculis,
quos colligis, Icci,

Si rectè fruëris: non est, ut copia maior
Ab Ioue donari possit tibi. tolle querelas.
Pauper enim non est, cui rerum suppetit
vsus.

B Si ventri bene, si lateri est, pedibusque
tuis: nil

Diuitia poterunt regales addere maius.
Si fortè in medio positorum abstemius,
herbis

Viuis, & vrtica: sic viues protinus, ut te
Cōfestim liquidus fortuna riuus in auret:
Vel quia naturā mutare pecunia nescit:
Vel quia cuncta putas vna virtute mi-
nora.

Miramur, si Democriti pecus edit agel-
los, (corpore velox:

Cultaque, dum peregre est animus sine
Cum tu inter scabiem tantam, & conta-
gialucri

C Nil paruum sapias: & adhuc sublimia
cures?

Quæ mare compescant cause: quid tem-
peret annum:

Stellæ sponte sua, iussane vagentur, &
errent:

Quid premat obscurum Luna, quid pro-
ferat orbem:

Quid velit, & possit rerum concordia
discors?

Empedocles, an Stertiniū deliret acumē?

Verū seu pisceis, seu porrum, & cepe
trucidas: (tet, vltro

Vtere Pompeio Grospho: & si quid pe-

NON EST, UT COP. M. AB IOVE
DON. POSS. TIBI] id est, nullaratione fieri po-
test, ut copia maior, &c. & ita loquuntur Græci,
ὅτι ἐστὶν ὁ πῶτος: quod supra admonuimus ad Od. 1. li.
3. Est, ut viro vir latius ordinet Arbusta sulcis. At-
que hoc loquendi genus crebrò vsurpat Lucret.

verbi causa lib. 2. quare non est, ut credere possis Esse
infinitis distantia semina formis. eodem lib. Quin
etiam, quanto in parteis res quæque minutas Distra-
hiur magis, hoc magis est, ut cernere possis Euanesce-
re paulatim, sicutiq; colorem. & lib. 3. quod si linguū-
tur, & insunt: Haud erit, ut merito immortalis possit
haberi. & lib. 4. Hic odor ipse igitur, nareis quicumq;
laccessit, Est alio ut possit permitti longius alter.

TOLLE QUERELAS] desine conqueri, omit
te querelas.

SI VENTRI BENE, SI LATERI EST,
&c.] fortasse hæc sunt ex Theognide expres-
sa: cuius exstant hi versus, Ἴσον τοι πλοῦσιον, ἔτα
πολὺς ἀργυρὸς ἔστι, καὶ χρυσὸς, καὶ γῆς πυροφόρος πέδιλα, Ἰα-
πολὸν, ἠμῶνοίτε, καὶ ὅ τε δέοντα πάρεστι, Γαστρι τε, καὶ πνευ-
ραῖς, καὶ ποσὶν ἀεὶ παθεῖν. i. Equè diuites sunt & is, cui
multum argentum suppetit, & aurum, & agri tri-
ticum ferentis campi, & equi, & muli: & is, cui ea,
quæ oportet, adsunt, neque venter, neque latera,
neque pedes dolent. sed credibilis est Horatium

Metrodori, aut etiam Epicuri sententiam respexif-
se: quam pluribus locis exponit M. Tull. Ac de Epi-
curo quidem, res in promptu est. De Metrodoro au-
tem ita scribit offic. 3. Nam si non modo utilitas, sed
vita omnis beata, corporis firma constitutione (ut à
Metrodoro scriptum est) continetur, certè hæc utilitas,
& quidem summa (sic enim censent) cum honestate pu-
gnabit. Idem lib. 2. Tuscul. Metrodorus quidē eum
perfectè putat beatum, cui corpus bene cōstitutum sit,
& exploratum ut a semper fore. Idem Tusc. lib. 5. Tu
verò Metrodore, qui omne bonū in visceribus, medul-
lisq; condideris, & desinieris, summum bonum firma
corporis affectione, explorataque spe conuineri: fortune
aditus interclusisti? quomodo? isto enim bono iam ex-
spoliari potes. verba Metrodori sunt hæc, τέλος ἀγα-
θῶν τὸ ἀσφαλὲς ἐυσταθὲς κατὰ σῆμα, καὶ τὸ ἀεὶ τέρτε πρὸς ἐλ-
πίσση. finis bonorum carnis constitutio stabilis, &
spes certa atque explorata ita semper fore. Athen.
lib. 15. ex eius epistola ad Timocratem hæc citat, ὅ
φυσιολόγη Τιμόκρατες, ἀεὶ γαστρεὶ ὁ καὶ πύσση βαδίζων λόγος
ἀπάσων ἔχει ἀσφάλην. i. ὁ qui de natura disputare soles,
Timocra-

A Timocrates, ea, quæ naturam ducem sequitur ratio, omnem operam, omnéque studium in ventrem confert. Plutarchus autem in libr. ὅπ' ἐστὶ τὴν βίην ἢ δέως κατ' ὀπίκρον, ita disputat aduersus Metrodorum, κατὰ σῆμα μὲν γὰρ εὐσαθὲς σῶκος γίνεται πολλὰ κίς· ἔλπιμα δὲ πρὸς ὑπὲρ σῶκος, καὶ βίβαμον, ἕκ' ἐστὶν ὁ φυλὴν ἔχουσαν γενέσθαι· ἀλλ' ὡσαύτ' ὁν θαλάσση κατ' αἰθῆλον, ὡδὶνα πικρὴν ὄξ' κυβερνήτη σφοδρῶ, καὶ ὁν γαλήνη· ἔτω φυλὴν ὁ σῶμα π' εὐσαθὲν π, καὶ τὰς ὡδὶ σῶματος ἐλπίσι τὰ γὰρ ὁν θεμῆν, ἕκ' ἐστὶν ἀφοβον, καὶ ἀκωμον διεξαγαγῆν. ἔτ' ὄξ' ἔσθ' ὁν μόνον, ὡσαύτ' ἢ θαλάσση, χυμῶνας ἰσθί καὶ κατὰ γισμοὺς π' σῶμα· πλείονας δὲ παρὰ τὰς ἐξ' αὐτῶ, καὶ μείζονας ἀναδίδωσι. ἐυδῆαν δὲ χυμῶνας μᾶλλον ἀνθρ, ἢ σῶκος ἀβλαβείαν ἐλπίσειν αὐτῶ ὡδὶ μὲν βεβαίως, &c. id est, *stabilis enim est firma carnis affectio, seu (ut ita dicam) constitutio sepe contingit: spes autem de ea, explorata, est certa in animo mentis compote est sano, non potest existere: sed quemadmodum ex sententia Eschyli, Etiam mari tranquillo nox curam grauem, Acremque gubernatori sapienti parit: Ita fieri non potest, ut animus, qui in corpore bene affecto, benèque constituto, eiusque affectionis spe summum bonum collocat, timoris est perturbationis expers permaneat. Non enim extrinsecus duntaxat, ut mare fluctibus est procellis agitur, est conturbatur, sed multo plureis, ac maiores ex seipso motus gignit.* Metrodori sententiam videtur propemodum expressisse Lucret. libr. 2. in princip. *nonne videre, Nil aliud sibi naturam latrare, nisi ut, cum Corpore seiunctus dolor absit: mente fruatur Incundo sensu cura semota, metrique?*

SI FORTE IN MED. POS. ABSTEM.] *abstemius postorum*, Horatianum. abstemius autè propriè dicitur, qui à vino abstinet: sed hinc latior quædam vim habet. significat enim eum, qui quibuslibet bonis ante se positis sua voluntate nō vitatur.

SIC VIVES PROTINVS, VT TE, &c.] putabam hunc locum sic explicari posse. tam parco & tenui victu, cultuque assiduè, seu deinceps vtêris, vt statim ditissimus fias. Sed fortasse rectius hoc modo: & probat Muretus. æquè parco, & tenui victu deinceps, seu postea, seu assiduè, & sine intermissione vtêre, atque antea consueuisti, quâuis statim locupletissimus fias. protinus, seu potius protenus (vt quidam malunt) idem ferè valet, quod porro tenuis, continuè, deinceps. pro quo vereres protinam, & protinis dixerūt, vt scribit Varro libr. 6. de ling. Lat. & Non. Marcell. & ita Virg. videtur vsurpasse libr. 7. *Æn. Mos erat Hesperio in Latio quem protinus vrbes Albane coluere sacrum.* & 3. *Dissiluisse ferunt, cum protinus vtraque Tellus una foret.* & Georg. 4. *Protinus aërij mellis caelestia dona Exsequar.* & M. Tull. lib. 1. de diuinat. *denum respondisse vastitatem esse Italia. praecepisseque, vt pergeret protinus: quid retro, atque a tergo fieret, ne laboraret.* & Cæf. lib. 2. de bell. Gall. *Hostes protinus ex eo loco ad flumen Axonam contenderunt.* Idem libr. 2. de bello ciuili. *ac nonnulli protinus eodem cursu in oppidum contenderunt.* Sic & Horat. alibi, vt Od. 3. lib. 3. *Nostrisque ductum seditionibus Bellum resedit: protinus est graueis Iras, est inuisum nepotem. Troica, &c. Marti redonabo.* ep. 18. huius lib. *Protinus ut moneam, si quid monitoris egestu, &c. & fat.*

5. lib. 2. *tu protinus, unde Diuitias, arisq; ruam, dico augur, acernos.*

LIQVIDVS FORT. RIV.] alludit ad fluuios illos, qui micis, & ramentis aureis nobilitati sunt, de quibus ad illum versum Odæ 15. epod. *Tibiq; Paetolus fluat.*

INAVRET] locuplet, dicit. M. Tull. ad Treb. *moriar nisi (quæ tua gloria est) puto te malle à Casare consuli, quam inaurari.*

VEL, QVIA NATVRAM, &c.] duas rationes subiicit: priorem ferè, & ex animi sui sententia: alteram εἰρανευόμενος, id est, dissimulatione quadam vtens, & iocans, hoc modo: tu (inquit) ita tenuiter & restrictè sumtum facies, vt prope diem ingenti pecunia sis abundaturus, vel quia hominis auari ingenium pecuniæ accessione nibilo fit liberalius: vel quia tanti virtutem facis, vt minimo apparatu contentus sis, neque putes quicquã ad vitam beatam victus elegantiam, mundiciãque habere momenti: & ita versus posterior erit ἐπιβεβημένος prioris. Quòd si quis posteriorem explicationem sequetur, hæc erit sententia, reliquo tēpore ætatis viues parcè, & sordidè, quamuis totus inaureris, vel quia hominis auari ingenium à pecunia non mutatur: vel quia, &c. vt supra.

MIR. SI DEM. PEC. EDIT.] miramur, si pecus edit agellos Democriti, &c. id est, miramur, si Democritus propter philosophiæ studium, rem familiarem neglexit, cum tu vno tempore, & in lucri studio, & in rebus philosophicis occupatus sis? longè enim facilius est in vno elaborare, neglecto altero, quàm simul in vtroque. De Democrito sic M. Tull. de finib. 5. *dicitur oculis se priuasse: certè, vt quàm minimè animus à cogitationibus abduceretur. patrimonium neglexit: agros deseruit incultos, quid querens aliud nisi beatam vitam?* idem de eodem lib. 5. Tusc. quæst. *Democritus luminibus amissis alba scilicet est atra discernere non poterat: at verò bona, mala: aqua, iniqua: honesta, turpia: vtilia, inutilia: magna, parua poterat: est sine varietate oculorum licebat ei viuere beatè, sine notione rerum non licebat, &c.* De eodem Athen. lib. 4. καὶ Δημόκριτον δ' ἐπιμήσαν Ἀβδηρίται δημοσίᾳ κρινόντες ὡς κατέφθαρε τὰ παρ' αὐτῶ ὡς ἐπεὶ ἀναγνῶς αὐτῆς τὸν μέγαν διάκοσμον, καὶ τὰ ὡδὶ τῶν ἐν αὐτῶ, εἴπερ εἰς ταῦτα ἀνελκόμεναι, ἀφείθη, id est, & Democritum verò multarunt Abderitæ publicè in ius vocatum, quòd patrimonium suum consumsisset: qui recitato suo illo libro, quem μέγαν διάκοσμον inscripserat, & altero de rebus inferorum, dixit se rem familiarem in hæc insumpsisse, & ita absolutus est. agros autem à pecudibus depastos & incultos Græci μηλοβότος, & ἀργός appellant. Simeo Bosius putat, Horatium memoria vacillasse ac titubasse. propterea quòd hoc idem de Anaxagora litteris proditum sit. Sic enim Plutarchus lib. *ὡδὶ τὸ μὴ δέιν θανατίζεσθαι*, de eo scribit, *Αναξαγόρας δὲ τὴν χῶρον κατέλιπε μηλοβότου*: id est, Anaxagoras autem agros suos reliquit incultos, & pecudibus depascendos. De eodem scriptum illud esse puto à Varrone in, Longè fugit qui suos fugit: *Ager dereliqueretur ac periret squallore scabrinèque, illunio est vastitudine.*

DVM PEREGRE EST ANIMVS, &c.] id est,

A est, dum peregrinatur animus, in rerum magnarum contemplatione occupatus, & omni earum rerum, quæ ad corpus pertinent, cura solutus. Plato in Theæteto solum philosophi corpus ait ἐν τῇ πόλει κείσθαι, καὶ ὀπίσθημιν, id est, in vrbe aut ciuitate habitare: animum autem peregrinari. Idem in Phædro scribit non immeritò philosophi mentem solam alise esse præditam. illis enim semper affixa eius memoria est quàm maximè fieri potest, in quibus Deus occupatus, diuinus est. verba Platonis sunt hæc, διὸ δὴ δικαίως μόνη πλεῖστα ἢ τῷ φιλοσόφῳ διάνοια. πῶς γὰρ ἐκείνοις αἰεὶ ὄσι μνήμη καὶ δυνάμιν, πῶς οἷς πρὸ θεοῦ ὄν, θεοῦ ὄσι.

SINE CORPORE VELOX.] à corpore semotus, ac seiunctus. assidueque in rebus diuinis ac cælestibus contemplandis defixus.

CVM TV INTER SCAB. TANTAM, &c.] pecuniæ & lucri studium duobus lectissimis, & artissimè rem significantibus nominibus appellauit: scabiem quidem, quia quemadmodum scabies corpus assidue mordet, & vrit, perpetuèque scabendi cupiditate afficit: ita lucri studium animum peremni plura habendi cupiditate incendit: contagium autem, quia serpit hoc animi malum, & funditur in dies latius, atque ad alios etiam dimanat. Videtur hunc versum respexisse Aulonius in epist. ad Symmachum, cuius initium est, *Latabat inter nugas.* &c. non longè à princip. *Hunc locum de ternario numero ilico nostra illa poetica scabies cepit exsculpere: cuius morbi quoniam facile contagium est, vitium ad te quoque prurigo commigret,*

SUBLIMIA] μετώρα: ardua quædam.

QVÆ MARE COMP. CAVS. &c.] Quibus causis mare compressum non effundatur latius, neque terras obruat. Hanc quæstionem tractat Lucret. libr. 6. & Aristot. μετώρολ. βιβλ. β. κεφ. β. ex cuius philosophi sententia, si quis hoc ex me quærat, respondeam, locum, quem mare occupauit, non esse maris locum, sed aquæ. Cùm igitur hoc ita sit, elementa autem locum nata sint sua naturæ proprium, vnde non nisi per vim depellantur, & quò sua natura ferantur: neque est mirum, in maria fluuios omneis influere, neque tot aquis in mare decurrentibus, id tamen non crescere, neque terras obruere. Hæc Virg. Georg. 2. scire cupit, *Me verò primùm dulces ante omnia Musæ, Quarum sacra fero ingenti percussus amore, Accipiant, calique vias, & sidera monstrent, Defectus solis varios, lunaq; labores, Vnde tremor terris, qua vi maria alta tumescant.*

QVID TEMPER. ANN.] quæ res efficiat vicissitudines dierum ac noctium, commutationesque temporum, quadripartitas, ad temperationem corporum & ad maturitatem frugum aptas: quæ vis terras vere ad concipiendas fruges relaxet, æstate ad maturandas partim mitiget, partim torreat: hieme ad cõtinentum calorem comprimat, autumno ad effundendum patefaciat. Si quis hoc quærat, audiat Virg. Georg. 1. princip. *vos ò clarissima mundi Lumina, labentem calo qua ducitis annum, Liber & alma Ceres.* Liber autem & Ceres, sunt sol & luna.

SPONTE SVA, IVSSÆNE] vtrum sua vi, &

per se, an verò dei alicuius iussu, & imperio, & moderatione.

QVID PRÆMAT] quæ res, aut quæ causa cõdat lunam.

CONCORDIA DISCORDS] quæ apparet cùm in quattuor elementis, tùm ceteris in rebus contrariis illis quidem inter se, & pugnantibus: sed tamen proportionem quadam consentientibus, de quo consensu præclare Oppianus libr. 1. αλιευ. Οἷη σὺ φιλότιπ διακρίνας ἐκέδασας Αἰθέρα τ' αἰγλήσας, καὶ ἠέρας καὶ ἕλκον ὕδαρ, καὶ χθονὰ παμμύτιεσαν, ἀπ' ἀλλήλων δὲ ἔκαστα. Πάντα δ' ἐν ἀλλήλοισιν ὁμοφροσύνης ἕσσο δεισμῷ Ἀρρήκτω σωέδηςσας ἀναγκάη δ' ἐπέρεσσας Ἀστμφεὶ πάγκοινον ἕσσο ζυγόν' ἔτε γὰρ αἰθήρ Ἡέρος, ἔτ' αἰὴρ ἀπὲρ ὕδατος, ἐδὲ μὲν ὕδαρ Γαίης νόσφι τέτυκται' ἐν ἀλλήλοισ δὲ φύονται' Πάντα δ' ὁδὸν μίαν εἶσι, μίαν τ' ἀνελίσσεται ἀμοιβήν, &c. id est, *Quali cum amicitia discreuisti, & dissipauisti æthera lucidum, & aërem, & liquidam aquam, & terram omnium matrem, singula verò inter se separata sunt: omnia autem inter se concordia vinculo irrupto colligasti, necessitati autem immota affixisti sub communi iugo. neque enim æther separatim ab aëre, neque aër ab aqua, neque aqua à terra facta est, sed inter se nascuntur, & omnia vnam viam eunt, vnàque vicissitudine conuertuntur.* &c. Ouid. lib. 1. Metamorph. *Quippe ubi temperie sumfere humòrque, calorque, Concipiunt, & ab his oriuntur cuncta duobus: Cumque sit ignis aqua pugnax, vapor humidus omneis Res creat, & discors concordia fatibus apta est.*

EMPEDOCLES] qui ignem, aëra, aquam, terram, principia rerum statuebat: quibus addebat amicitiam, qua illa contrahantur: & litem, qua dissipentur. Eum reprehendit Aristoteles cùm in primo, & 6. lib. de principiis, tùm maximè primo τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ, his verbis, εἰ γὰρ τις ἀκελευθὸν, καὶ λαμβάνοι πῶς τὴν διάνοιαν, καὶ μὴ πῶς ἀψυκτικῶς λεγόντων ἔμπειροισ, εὐρήσει τὴν μὲν φιλίαν εἶναι τῶν ἀγαθῶν, τὸ δὲ νεῖκος τῶν κακῶν. ὡς εἶπες φαίη ἕτως, τρέπον πνὰ, καὶ λέγειν, καὶ πᾶσι πιν λέγειν τὸ κακόν, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἀρχαῖς ἔμπειροκλέα. τὰ δ' ἂν λέγοι καλῶς, εἴπερ τὸ ἡ ἀγαθῶν ἀπαιτῶν αἰπὸν αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν ὄσι, καὶ τῶν κακῶν τὸ κακόν: id est, *si quis enim rationem sequatur, & comprehendat, atque ad cogitationem, non ad ea, quæ balbutit Empedocles, aspectum referat, reperiet, amicitiam quidem esse bonorum: litem autem malorum. Quapropter si quis dicat, Empedoclem quoque quodam modo ita dicere, & primum malum, primumque bonum principia dicere, fortasse rectè dicat, si quidem causa bonorum omnium est ipsum bonum, & malorum omnium ipsum malum.* Empedoclis versus ad hanc rem pertinentes, qui producuntur à Simplicio, hi sunt, Ἀ' μοτε μὲν φιλότιπ, σωερχόμεν εἰς ἐν ἅπαντα, Ἀ' μοτε δ' αὐ δὴ χα πᾶσι τοι φορημένα νεῖκος ἔχει. quorum hæc sententia est, *Interdum omnia ab amicitia in vnum contrahuntur: interdum autem singula à lite distrahuntur.* Iterum Arist. eod. lib. 1. τῶν μετὰ τὰ φυσ. de eod. πᾶσα λέγειν αὐτῶν ἢ μὲν φιλία διακρίνει τὸ δὲ νεῖκος συγκρίνει, id est, *multis locis ei amicitia quidem dissipat, lis autem contrahit.* Atque hanc Empedoclis opinionem attingit his verbis M. Tull. in Lælio, *Agrigentinum quidem doctum quendam virum carminibus Grecis vaticinatum ferunt, qua in rerum natura, totoq; mō*

A do constarent, quæq; mouerentur, ea contrahere amicitiam, dissipare discordiam. Hunc philosophum pluribus versibus laudat Lucretius lib. 1. quos, quia & pulcherrimi sunt, & huic loco mihi videtur conuenire, non me pigebit ascribere. *Quorum Acragantinus cum primis Empedocles est. In sula quem Triquetris terrarum gessit in oris. Quam fluitans circum magnis am fractibus æquor Ionium glaucis aspergit vi rus ab undis, Italia terrarum oras a sinibus eius.* lequitur deinceps paucis versibus interpositis, *Quæ cum magna modis multis miranda videtur Gentibus humanis regio, visendaque fertur Rebus opima bonis, multa munita virum vi: Nil tamen hoc habuisse viro præclarium in se, Nec sanctum magis, & mirum, carumq; videtur. Carmina quin etiam diuini pectoris eius Vociferantur, & exponunt præclara reperta, Vt vix humana videatur stirpe creatus.* Iam de quatuor elementis, igni, aëre, aqua, terra: quæ Empedocles principia rerum esse voluit, materia locum obtinentia, extant hi versus: *Τέσσαρα δὴ πάντων ῥιζώματα πᾶσι τὸν ἔαον Ζεὺς ἀργής, ἦν τε φερέσβιος, ἦ δ' αἰδανεύς Νῆστορ ἢ Δακρυόεις γὰ πικρεῖς **

B * * id est, Quatuor sunt omnium rerum fundamenta, seu radices, Iupiter candidus, aut liquidus, aut celer: Iunòque salutaris, & Pluto, &c.

AN STERTINIUM DEL. ACVM.] Stertinium, seu Stertinij acumē, id est, Stertinus, ut annotauimus supra ad Od. 5. lib. 3. de Stertino sat. 3. lib. 2. *Si quid Stertinus veri crepat.* in trib. cod. Vatic. & Iann. Tornef. Rain. Card. vno Russlad. Nicot. Cleric. scriptum est, *Stertiniu acumen.* vt non dubitem, quin hæc sit vera, & incorrupta lectio, sic locutus est sup. Od. 12. lib. 4. *Sulpiciis accubabat horreis.*

VERVM SEV PISC. PORR. ET CEPE] id est, siue sumtuosè, & opiparè: siue tenuiter, & parcè, frugalitèrque viuus, &c. pisceis enim posuit pro obsonio carissimo: porrum & cepe pro cibo vilissimo. nam terra nata ferè omnia tenuiorum hominum, & plebis sunt epulæ. M. Tull. epist. ad Gallum lib. 7. *Nam, dum volunt isti lauti terra nata, qua lege excepta sunt, in honorem adducere fungos, heluellas, herbas omnes ita condiunt, vt nihil possit esse suauius. in eas cum incidissem in cena augurali apud Lentulum, tanta me διαρροια arripuit, vt hodie primum videar cæpisse cōsistere.* Ita ego, qui me ostreis & muranis facile abstinebam, à beta, & malua deceptus sum. ex quibus verbis intelligere licet, lege sumtuaria à C. Cæsare lata, piscibus, & ceteris obsoniis modum esse constitutum, ne in eis comparandis, & apponendis sumtus fieret nimius: terra nata autem eadem lege fuisse excepta. Homerus quidem il. λ. facit Hecamedam Nestoris ancillam bello captam, nihil aliud ipsi Nestori, & Machaoni apponentem præter cepe, mel, & farinam, seu panem, his verbis, *Ἡ σπῶν πᾶσι τὸν μὲν ὅτι πᾶσι μὲν πρᾶξιαι Καλήν, κτανόπιζαν, εὐχρον' αὐτὰρ ἐπ' αὐτῆ Χάλκιοι κάρειον, ὅτι δὲ κρόμμυον ποτ' ᾄδον, Ἡ δὲ μέλι Χλωρόν, παρ δ' ἀλφίτῃ ἱερὸν ἀκτῆν. i.* Quæ eis primum quidem propius admouit mēsam pulchram, cæruleis pedibus, politā: deinde apposuit in canistro cepe, obsoniū ad potum prouocans, & mel flauū, & panem. Sed hæc erat illorum temporum frugalitas.

C *Ἡ σπῶν πᾶσι τὸν μὲν ὅτι πᾶσι μὲν πρᾶξιαι Καλήν, κτανόπιζαν, εὐχρον' αὐτὰρ ἐπ' αὐτῆ Χάλκιοι κάρειον, ὅτι δὲ κρόμμυον ποτ' ᾄδον, Ἡ δὲ μέλι Χλωρόν, παρ δ' ἀλφίτῃ ἱερὸν ἀκτῆν. i.* Quæ eis primum quidem propius admouit mēsam pulchram, cæruleis pedibus, politā: deinde apposuit in canistro cepe, obsoniū ad potum prouocans, & mel flauū, & panem. Sed hæc erat illorum temporum frugalitas.

SEV PORR. ET CEPE TRUCID.] id est, seu tibi nihil apponitur animatum, nihilque aliud occidis in cenam, nisi porrum & cepe: quæ sine dubio cum sint inanima, occidi non dicuntur, nisi improprie, aut εἰρωνικῶς, quomodo mihi videtur Horatius hoc loco posuisse, significans eum tenuiter viuere, nihilque omnino trucidare, qui porro, & cepa vescatur. Nam cenam sine sanguine veteres appellabāt, tenuem, & sine magno admodum apparatu, sine piscibus, & reliquis obsoniis: Plautus terrestrem cenam, Captiuus. Sic enim ille, *Æ. terrestris cena: E. sus, terrestris bestia est. Æ. multis cleribus. E. curato agrotos domi.* verbo igitur communi vsus est ad res dissimileis, pisceis, porrum, cepe. sic locutus est quodam loco Lucilius, *fragmenta intersic panis.*

VLTRÒ] id est, non rogatus: vt sat. 5. lib. 2. *cave te roget, vltro. Penelopen facilis potiori trade.* Itaque verba superiora, *si quid petet,* sic interpretor, si quare egebit: vel si quid tacitus petet. Nā reuera qui eget, tacitus petit. sic epist. 14. *Tu mediastinus tacita prece rura petebas. Alioqui ei, qui petat, non possumus dici vltro deferre.*

VILIS AMICOR. EST ANN. BON. VBI. &c.] hunc locum sic explico: paruo constant amici, cum viris bonis aliquid deest. nam vox *bonis,* cum verbo deest est coniungenda. Atque huius rei è vita communi sumamus exemplum. finge aliquem esse virum bonum, eundemque non admodum copiosum, neque rebus ad victum, cultumque necessariis instructum: continuò hic talis ab homine locuplete, & copioso, beneficio deuinciendus, & quodammodo emendus est, vt eius amicitiam sibi cōparet, & promereatur. nam quantumuis sese in eum præbuerit liberalem, & munificum, & benignum opulētus ille, talem amicum tamen, vt pote rem omnium carissimam, haud carè videbitur emisse. sic loquitur Plautus in Mil. gloriofo. *Si hoc parauissent, homines essent minus multi mali, & minus audacter scelestia facerent facta: & postea, Qui homines probi essent, esset his annona vilior.* Io. Palleratius putabat hunc locum esse corruptum, & ita legendum, *vbi quid des:* vt sit hæc sententia, paruo constant amici, vbi quid viris bonis largiaris: quia paruo beneficio eorum amicitiam tibi comparas. ego nihil muto. verum tamen iudicet lector, hoc tantum lectori testabor, in ple-risque libris vet. scriptum esse deest, pro deest.

CANTABER AGRIPPÆ.] *Ἰσὸν κωνῶ, virtute.* supra Od. 8. lib. 3. *Cantaber sera domitus catena. & Od. 14. lib. 4. Te Cantaber non ante domabilis, Medæque, & Indus, te profugus Scythes Miratur.*

CLAUDI VIRT. NER.] id est, Armenij Tiberij Claudij Neronis, Augusti priuigni virtute subacti sunt. de hoc sup. epist. 3. *Iuli Flore, quibus terrarum militet oris Claudius Augusti priu. &c.*

IVS, IMP. QVE PHR. CÆS. &c.] Phrates Rex Parthorum, & Perfarum: de quo sic Strabo lib. 6. *ὡς ἔμόνοι τὰ πρὸ πάλαι ἐπιμύσαν εἰς Ρώμην, ἀπὸ Ρωμαίων ἀνέστησαν ποτε, ἀλλὰ ὁ πᾶσι δαὲ ὅτις εὖσι Φεράτης τὸ σέβασω Κάισαρι, id est, itaq; nō solūm tropæa Romæ miserunt Parthi, quæ aduersus Romanos quondā crexerant, verum etiam liberos suos Calari Augusto*

A full
id est
le di
co
C
plic
cat,
v
o
lan
ram
n po
mili
A
& f
id est
ere p
lan
med
B gu
nar

V
Si
N
Se
ni
Site
Ab
ber
Clit
C
Cogn
Virib
Vict
Sic p
Faj
agn
Vt
Vt
Ne
Carm
rari
Ca
Vade
frang

A gusto credidit Phraates. accepit ius & imperium, id est, populi Ro. legibus, & imperio parèrese vel le dixit, siue Augusti fama commotus, siue metu coactus.

GENIBVS MINOR] supplex. est enim supplicantis & genua sua inflectere, & eius, cui supplicat, genua tangere. Eurip. in Hippol. *Καὶ σὺν γέροντων ἔμεθ' ἰσομαί ποτε*, id est, & tua genua numquam omittam.

DEFVDIT] sic habent tres cod. Vatic. & item Iannoct. Tornes. & vnus Russard. quam scripturam probò, reiecta altera *diffudit*: quamquam ferri potest. *defudit* autem positum pro *fudit de*, κατ' ἀναστροφὴν. vt *circumgemit*, *emetiris*, *personat*, & similia.

AVREA COPIA] aurea, id est, optabilissima, & summopere expetenda, *πρωτόταμ, ἐυδαίμωνικότητα*, id est, maximi pretij, & ad beatam vitam magnopere pertinens. suprà beatam dixit in carm. laicali ad Deos, *apparètque beata pleno Copia cornu*. & mediocritatem auream Od. 11. lib. 2. *Aurèa quisquis mediocritatem Diligit*, &c. & Od. 5. lib. 1. *Qui nunc te fruitur credulus aurea*.

13 AD VINNIVM Afellam.

VT proficiscentem docui te saepe, diuq;
Augusto reddes signata volumina Vinni:

Si validus, si latus erit, si denique poscet:
Ne studio nostri pecces, odiùmque libellis
Sedulus importes opera vehemente mi-
nister. (tæ:

Si te forte meæ grauis vret sarcina char-
Abijcito potius, quàm quò perferre iu-
beris,

C *Clitellas ferus impingas: Asinæq; paternū*
Cognomen vertas in risum, & fabula fias.
Viribus utèris per cliuos, flumina, lamas.
Victor propositi simulac perueneris illuc:
Sic positum seruabis onus, ne forte sub ala
Fasciculum portes librorum, vt rusticus
agnum:

Vt vinosa glomos furtiue Pyrrhia lanae:
Vt cum pileolo soleas conuiuia tribulis:
Ne vulgò narres te sudauisse ferendo
Carmina, quæ possint oculos, aureisq; mo-
rari

Cæsaris. oratus multa prece nitere porrò.
Vade, vale, caue ne titubes, mandatæque
frangas.

VT PROFICISCENTEM, &c.] quemadmodum tibi hinc discedenti saepe & diu præcepi: seu quemadmodum te abeuntem saepe & diu monui, &c.

SIGNATA] obsignata, ne à quoquam legantur prius, quàm ab Augusto.

SI VALIDVS] si firmus erit, si valebit. contrà malè validum posuit pro infirmo satyr. 5. lib. 2. *Si cui praterea validus male filius, &c.*

STVDIO NOSTRI] nimio in nos studio: dum studes nobis gratum facere.

ODIVMQVE LIBELLIS SEDVL.] id est, ne immoderato tuo erga nos officio, & sedulitate nostros libellos odiosos, & inuisos Augusto reddas. sedulum appellant Latini, qui diligentiam adhibet in re aliqua interdum nimiam, aut minus opportunam, minúsque vtilem: sed tamen bona fide, & sine dolo. quod quidem exemplis perspicere licet. Terent. in Andr. *parum successit, quod ago: at facio sedulo*. Idem Adelp. *Ego istos vobis vsque à pueris curavi ambos sedulo*. Idem Hecyra, *ergo propterea te sedulo Et moneo, & hortor, ne cuiusquam mi fereat*. Idem Heaut. *pro se quisque sedulo Faciebat, quo illa mihi Leniret miseriam*. Ibid. *Nescio alias: me scio quidè fecisse sedulo, vt ex illius comodo meū cõparare commodum*. M. Tul. pro Arch. *poëta de Sylla. Qui sedulitatem mali poëta duxerit aliquo tamen premio dignam: huius ingenium, & virtutem in scribendo, & copiam non expetisset?* Idem in Rullum in senatu, *finem feci offerendi mei, ne forte mea sedulitas aut insidiosa, aut impudens videretur*. Horat. epist. ad August. lib. 2. *Sedulitas autem, stultè quem diligit, vrger.* & suprà epist. ad Mæcen. 2. *Officiosaque sedulitas, & opella forensis Adducit febreis*. Idem lat. 5. lib. 1. *vbi sedulus hospes Pane arsit macros dum turdos versat in igne*.

SI TE FORTE MEÆ GRAVIS] si tu forte meorum librorum onus ægrè sustinere poteris, abijcito potius in itinere, quàm in eo loco, quò te perferre iussi, defatigatus, ac defessus oneri succubas. *clitellas impingas* autem dixit tralatione ducta ab asinis onere oppressis, alludens ad eius cognomen *Afellam*, seu *Asinam*: quod quidam malunt.

FERVS IMPINGAS] tanquam asinus onere oppressus clitellas in terram stolidè impingas. Priscian. lib. 18. ait *impingas* positum esse pro *impingito*, hoc modo, abijcito potius, quàm clitellas impingito.

ASINÆQVE PATERNVN COGN.] id est, & cognomen paternum *Asina*, seu *Afella*: (dicebatur enim nomine Vinnius, cognomento Afella) *vertas in risum*: id est, ridiculum reddas, seu ridendum præbeas, ac propines. dicent enim homines rusticitate tua audita, te nihil fecisse ab asini natura alienum, impingendo clitellas stolidè in eo ipso loco, quò te libros meos perferre iussi, id est, alieno tempore, & intempestiuè, aut stultè, & rusticè, libros Augusto tradendo: vel in ipsis Augusti ædibus, atque in eius oculis cum ei libros trades, ineptè aliquid aut faciendo, aut loquendo. Asinorum tarditas & stoliditas etiam pro uerbis notata est. vide annot. ad illum locum, vt

Yy ij *siquis*